

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์ต่อการใช้กัญชาทางการแพทย์

สุชีรา วีระดณัยวงศ์ ภ.ม.

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

Abstract: Factors Related to Attitude of Medical Personnel on Medical Cannabis Use

Sucheera Weeradanaiwong, M.Pharm.

Consumer Protection and Public Health Pharmacy Group, Buriram Provincial Public Health Office, Naimueang, Mueang Buriram, Buriram 31000

(E-mail: cheeracha@yahoo.com)

(Received: July 12, 2021; Revised: September 26, 2021; Accepted: October 04, 2021)

Background: Some doctors also disagree with the use of cannabis, which directly affects patients' access to cannabis. This is consistent with the findings of an international survey suggesting that family physicians in the United States Most are skeptical of the health benefits of cannabis and believe that cannabis use carries risks. **Objective:** The objective of this study was to study the attitudes of medical personnel on cannabis use and to study factors related to cannabis use attitudes of medical personnel serving in medical cannabis clinics, Buriram Province. **Method:** This research was a cross-sectional descriptive study to study the attitudes of medical personnel on cannabis use and to study factors related to cannabis use attitudes of medical personnel serving in medical cannabis clinics, Buriram Province. In this study, 132 respondents were surveyed from 138 personnel (95.65 %). Data were analyzed using descriptive statistics which were frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics using Chi-square test, correlation coefficient Pearson. **Result:** It was found that most of the sample groups were female (66.7 %), aged between 20-30 years (30.3 %), 84.8 % bachelor's degree, 84.8 % pharmacist position, 28.8 % working experience over 10 years, 47.7 % by level the attitude of the sample at a high level, 80.3 % by personal factors such as gender, age, education level, job position and work experience. There was no correlation with health care workers' attitudes towards cannabis use and attitudes to cannabis use were positively correlated with factors on the benefits and harms of cannabis statistically significant (p -value < 0.01), with a low correlation ($r=0.326$) and was positively correlated with anxiety factors statistically significant (p -value < 0.01), with a moderate correlation ($r=0.452$). **Conclusion:** The agency should use the research findings as input to planning events to reflect the attitudes of healthcare professionals serving in medical cannabis clinics correctly and appropriate to the context of their own area.

Keywords: Attitude, Medical cannabis, Medical personnel

บทคัดย่อ

ภูมิหลัง: แพทย์บางท่านไม่เห็นด้วยกับการใช้กัญชา ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเข้าถึงกัญชาของผู้ป่วย สอดคล้องกับผลการสำรวจในต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นว่าแพทย์ประจำครอบครัวในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่ไม่เชื่อมั่นในประโยชน์ด้านสุขภาพของกัญชา และเชื่อว่าการใช้กัญชาจะมีความเสี่ยง **วัตถุประสงค์:** เพื่อศึกษาทัศนคติการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ และศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทัศนคติการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์จังหวัดบุรีรัมย์ **วิธีการ:** การ

วิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross - sectional study) ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบบสำรวจตอบกลับ 132 ราย จากบุคลากรทั้งหมด 138 คน (ร้อยละ 95.6) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้ chi-square test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน **ผล:** ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 66.7 มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปีร้อยละ 30.3 ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดปริญญาตรี ร้อยละ 84.8 ตำแหน่งเภสัชกรร้อยละ 28.8 ประสบการณ์ในการ

ทำงาน 10 ปีขึ้นไปร้อยละ 47.7 โดยระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับมากร้อยละ 80.3 โดยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ และทัศนคติในการใช้กัญชามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านคุณประโยชน์และโทษของกัญชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.01) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r=0.326$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านความวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.01) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.452$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r=0.218$) **สรุป:** หน่วยงานควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนงานเพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ตนเอง

คำสำคัญ: ทัศนคติ กัญชาทางการแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์

บทนำ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 มีผลบังคับใช้หลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 ก.พ. 2562 โดยมีสาระสำคัญคือ เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถนำกัญชาไปใช้ในการรักษาผู้ป่วยภายใต้การดูแลและควบคุมของแพทย์ รวมถึงสามารถนำไปทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ได้ และให้บุคคลผู้ครอบครองกัญชาก่อนกฎหมายมีผลบังคับใช้ เพื่อใช้รักษาโรคเฉพาะตัวหรือการศึกษาวินิจฉัยต้องแจ้งการมีไว้ในครอบครองซึ่งผู้ป่วยที่ใช้และครอบครองยาที่มีส่วนผสมของกัญชา โดยมีใบรับรองตามคำสั่งแพทย์ จะได้รับยกเว้นไม่เป็นความผิดฐานเสพ ตามมาตรา 58 วรรคสอง และได้รับยกเว้น ไม่เป็นความผิดฐานครอบครองตามมาตรา 26/4 (1) ผลของการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย ส่งผลให้ปัจจุบันประชาชนและผู้ป่วยจำนวนมากมีความสนใจและมีความประสงค์จะใช้ยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5 เฉพาะกัญชาในการบำบัดรักษา บรรเทาอาการของโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพ แต่เนื่องด้วยกัญชายังจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5¹ ดังนั้นสถานพยาบาลที่จะดำเนินการจ่ายยากัญชาทางการแพทย์ได้นั้น ต้องเป็นสถานพยาบาลที่ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เฉพาะกัญชา มีแพทย์ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการใช้กัญชาทางการแพทย์เป็นผู้วินิจฉัย และสั่งจ่ายยาให้แก่ผู้ป่วย ณสถานพยาบาลที่ได้รับอนุญาต และมีเภสัชกรที่ผ่านการอบรมเป็นผู้จ่ายยาและติดตามรายงานอาการอันไม่พึงประสงค์จากยาและมีระบบการติดตาม ประเมินประสิทธิภาพ ความปลอดภัย คุณภาพผลิตภัณฑ์และอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้กัญชา มีระบบการจัดเก็บรักษา ยากัญชา แยกจากรายการอื่นอย่างชัดเจน สถานที่

เก็บควรมีกฎเกณฑ์หรือเครื่องป้องกันไม่ให้สูญหาย มีระบบรายงานการรับ – จ่าย ยากัญชา เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาด้วย²

ในทางการแพทย์แผนปัจจุบัน มีการศึกษาทางคลินิกหลายการศึกษาที่ได้ระบุถึงประโยชน์ของกัญชาในทางการแพทย์ไว้หลากหลาย อาทิ บรรเทาอาการปวด เพิ่มความอยากอาหาร ระงับความวิตกกังวลรักษาอาการชักและช่วยยับยั้งการกระจายตัวของเซลล์มะเร็ง อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์แผนปัจจุบันในประเทศไทยยังถูกจำกัดอยู่ในกลุ่มโรคที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการใช้กัญชาในทางการแพทย์ 4 โรค ได้แก่ ภาวะคลื่นไส้อาเจียนจากเคมีบำบัด โรคลมชักที่รักษายากในเด็กและลมชักที่ต่อการรักษา กล้ามเนื้อหดเกร็งในโรคปลอกประสาทอักเสบ และอาการปวดประสาทต่าง ๆ ที่รักษาด้วยวิธีต่าง ๆ แล้วไม่ได้ผล และกลุ่มโรคที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการสนับสนุนอยู่จำกัดแต่มีรายงานการวิจัยหรือหลักฐานทางวิชาการสนับสนุนว่าการใช้กัญชาอาจจะได้ประโยชน์ในการควบคุมอาการ อีก 6 กลุ่มโรค และต้องมีการติดตามอาการประเมินอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ โรคพาร์กินสัน โรคอัลไซเมอร์ โรคปลอกประสาทอักเสบ โรควิตกกังวลไปทั่ว ใช้ในผู้ป่วยดูแลแบบประคับประคอง รวมทั้งผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย³

ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีการตั้งคลินิกกัญชาทางการแพทย์ จำนวน 222 แห่งทั่วประเทศ⁴ ในส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์ โรงพยาบาลที่มีการตั้งคลินิกกัญชาทางการแพทย์คู่ขนานทั้งแผนปัจจุบันและแผนไทย ได้แก่ โรงพยาบาลบุรีรัมย์ โรงพยาบาลนางรอง และโรงพยาบาลชุมชน รวมทั้งสิ้น จำนวน 23 แห่ง โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่สำคัญ คือ ผู้ป่วยเข้าถึงและปลอดภัยจากการใช้กัญชาทางการแพทย์อย่างแท้จริง หลังจากมีการเปิดให้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์มาเป็นระยะเวลา 4-5 เดือน จากข้อมูลรายงาน ณ วันที่ 30 เมษายน 2563 ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า จำนวนผู้ป่วยสะสมที่ได้รับสารสกัดกัญชาทั้งสิ้น 655 ราย โดยส่วนใหญ่ดูแลผู้ป่วยกลุ่มโรคนอนไม่หลับ ร้อยละ 60.67 ในส่วนของบุคลากรได้มีการจัดอบรมพัฒนาองค์ความรู้แพทย์/เภสัช/บุคลากรทางการแพทย์/อสม. อย่างน้อยละ 1 ครั้ง ซึ่งครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 5-7 มีนาคม 2564 และจากการนิเทศติดตามการดำเนินงานระดับอำเภอยังพบว่า มีแพทย์บางท่านที่ยังไม่เห็นด้วยกับการใช้ยา กัญชาซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเข้าถึงกัญชาของผู้ป่วย สอดคล้องกับผลการสำรวจในต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นว่าแพทย์ประจำครอบครัว ในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่ไม่เชื่อมั่นในประโยชน์ด้านสุขภาพของกัญชาและเชื่อว่าการใช้กัญชาจะมีความเสี่ยง สำหรับในประเทศไทย การศึกษาความเห็นของผู้ให้บริการต่อการนำกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ พบการศึกษาของ Abhisit⁵ ที่พบว่า แพทย์มากกว่าร้อยละ 82.8 เห็นด้วยกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ โดยเห็นว่า การใช้กัญชา มีประโยชน์มากกว่าโทษเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์มากที่สุดกับการที่จะนำกัญชามาใช้ทางการแพทย์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นของแพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ ผู้ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ใน

โรงพยาบาลจังหวัดบุรีรัมย์ต่อการนำกัญชามาใช้ทางการแพทย์ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และทิศทางการพัฒนาระบบการให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ เพื่อให้ผู้ป่วยได้เข้าถึงการใช้กัญชาทางการแพทย์ได้อย่างปลอดภัยและสมเหตุสมผล

วัตถุประสงค์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-sectional study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ และศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 – มิถุนายน พ.ศ. 2564 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นผู้ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในโรงพยาบาลจังหวัดบุรีรัมย์ทั้ง 23 แห่ง จำนวน 138 คน โดยวิธีการคัดเลือกบุคลากร คือ บุคลากรทางการแพทย์ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรกัญชาทางการแพทย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ และปฏิบัติงานในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ของโรงพยาบาล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมแบบสอบถามได้กลับคืนจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 95.65 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์ ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ให้บริการ ส่วนที่ 4 คำถามสำหรับแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้ chi-square test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

ผล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.7) อายุเฉลี่ย 22.40 ปี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 30.3) ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดปริญญาตรี (ร้อยละ 84.8) ตำแหน่งเภสัชกร (ร้อยละ 28.8) ประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 47.7) ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (N=132)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	44	33.3
หญิง	88	66.7
2. อายุ (ปี)		
20-30 ปี	40	30.3
31-40 ปี	39	29.5
41-50 ปี	34	25.8
มากกว่า 50 ปี	19	14.4
mean = 22.40, SD = 1.04		
3. ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด		
อนุปริญญา	1	0.8
ปริญญาตรี	112	84.8
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	19	14.4
4. ตำแหน่ง		
แพทย์	29	22.0
เภสัชกร	38	28.8
แพทย์แผนไทย	34	25.8
พยาบาลวิชาชีพ	28	21.2
อื่นๆ	3	2.2

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (N=132)	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ในการทำงาน (ปี)		
0-5 ปี	40	30.3
6-10 ปี	29	22.0
10 ปีขึ้นไป	63	47.7
mean = 2.17, SD = 0.87		

1.2 ระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแปลผลคะแนน ทัศนคติที่ได้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 18.9 และทัศนคติที่ได้อยู่ ทัศนคติและจัดระดับทัศนคติตามที่กำหนด พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่ม ในระดับน้อยร้อยละ 0.8 (ตารางที่ 2) ตัวอย่าง มีทัศนคติที่ได้อยู่ในระดับมากร้อยละ 80.3 รองลงมา

ตารางที่ 2 คะแนนระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับทัศนคติ	จำนวน (N=132)	ร้อยละ
ทัศนคติที่ได้อยู่ในระดับน้อย (ระดับคะแนน 1.00 - 2.33)	1	0.8
ทัศนคติที่ได้อยู่ในระดับปานกลาง (ระดับคะแนน 2.34 - 3.67)	25	18.9
ทัศนคติที่ได้อยู่ในระดับมาก (ระดับคะแนน 3.68 - 5.00)	106	80.3
(mean = 2.80, SD = 0.42)		

1.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติของบุคลากรทาง ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า การแพทย์ในการใช้กัญชาทางการแพทย์จำนวน 4 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกฎหมายและการควบคุมกำกับของ ภาครัฐ รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านคุณประโยชน์และ โทษของกัญชา และด้านความวิตกกังวล ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์ (แยกรายด้าน)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของ บุคลากรทางการแพทย์	ค่าเฉลี่ย (mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับทัศนคติ
1.ด้านคุณประโยชน์และโทษของกัญชา	3.95	0.53	มาก
2.ด้านความวิตกกังวล	3.64	0.76	มาก
3.ด้านการรับรู้ข่าวสาร	4.17	0.64	มาก
4.ด้านกฎหมายและการควบคุมกำกับของภาครัฐ	4.39	0.74	มากที่สุด
ภาพรวม	4.04	0.67	มาก

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทัศนคติ ในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์

2.1 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการใน คลินิกกัญชาทางการแพทย์ โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi-square test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

พบว่า จากการวิเคราะห์ตัวแปร เพศ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อ ระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ (p-value =

0.626) อายุ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของ บุคลากรทางการแพทย์ (p-value =0.293) ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ (p-value =0.823) ตำแหน่งงาน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับ ทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ (p-value = 0.196) ประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับ ทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ (p-value = 0.427) ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับคะแนนระดับทัศนคติในการใช้กัญชา

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับทัศนคติ		p-value
	น้อย-ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	
เพศ			0.626
ชาย	7(5.3)	37(28.0)	
หญิง	19(14.4)	69(52.3)	
อายุ			0.293
20-30 ปี	12(9.1)	28(21.2)	
31-40 ปี	6(4.5)	33(25.0)	
41-50 ปี	6(4.5)	28(21.2)	
มากกว่า 50 ปี	2(1.5)	17(12.9)	
ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด			0.823
อนุปริญญา	0(0.0)	1(0.8)	
ปริญญาตรี	24(18.2)	88(66.7)	
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	2(1.5)	17(12.9)	
ตำแหน่งงาน			0.196
แพทย์	7(5.3)	22(16.7)	
เภสัชกร	8(6.1)	30(22.7)	
แพทย์แผนไทย	3(2.3)	31(23.5)	
พยาบาลวิชาชีพ	6(4.5)	22(16.7)	
อื่นๆ	2(1.5)	1(0.8)	
ประสบการณ์ในการทำงาน			0.427
0-5 ปี	11(8.3)	29(22.0)	
6-10 ปี	5(3.8)	24(18.2)	
10 ปีขึ้นไป	10(7.6)	53(40.2)	

2.2 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ด้านกับทัศนคติในการใช้กัญชา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

การหาความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ด้านกับคะแนนระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ ของโรงพยาบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ทัศนคติในการใช้กัญชา ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านกฎหมายและการควบคุมกำกับของภาครัฐ แต่ทัศนคติในการใช้

กัญชามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านคุณประโยชน์และโทษของกัญชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.01) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (r=0.326) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านความวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.01) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r=0.452) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (r=0.218) ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนระดับทัศนคติในการใช้กัญชา

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการใช้กัญชา	ทัศนคติในการใช้กัญชา	
	r	p-value
1. ด้านคุณประโยชน์และโทษของกัญชา	0.326	0.000*
2. ด้านความวิตกกังวล	0.452	0.000*
3. ด้านการรับรู้ข่าวสาร	0.218	0.012**
4. ด้านกฎหมายและการควบคุมกำกับของภาครัฐ	0.133	0.129

*p<0.01, **p<0.05

วิจารณ์

1. **ปัจจัยส่วนบุคคล** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 22.40 ปี มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดปริญญาตรี ตำแหน่งเภสัชกร ประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป อธิบายได้ว่า คลินิกกัญชาทางการแพทย์ของโรงพยาบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่จะมีเภสัชกรที่ผ่านการอบรมอยู่ประจำคลินิก เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป สำหรับคอยให้บริการคำแนะนำ คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์

2. **ระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง** เมื่อแปลผลคะแนนทัศนคติและจัดระดับทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์ในการใช้กัญชาทางการแพทย์ตามที่กำหนด พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า ทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์ในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ โรงพยาบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า บุคลากรทางการแพทย์ได้ผ่านการอบรม มีความรู้และทราบแนวทางในการใช้กัญชาทางการแพทย์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Schermerhorn⁶ กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ คือการวางแนวความคิด ความรู้สึกให้ตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนหรือสิ่งของ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

3. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์ในการใช้กัญชาทางการแพทย์ จำนวน 4 ด้าน** ในภาพรวมส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านกฎหมายและการควบคุมกำกับของภาครัฐ เช่น แนวทางการกำกับดูแลกัญชาทางการแพทย์ในปัจจุบันของประเทศไทย มาตรการควบคุมที่เข้มงวดต้องได้ใบอนุญาตก่อนที่จะแนะนำให้ผู้ป่วย เป็นต้น รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ข่าวสาร เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของการนำกัญชามาใช้ทางการแพทย์ ผลผลิตภัณฑ์/ สูตรต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีความรู้ในเรื่องของกัญชาทางการแพทย์เพียงพอที่จะให้คำแนะนำแก่ประชาชน เป็นต้น ด้านคุณประโยชน์และโทษของกัญชา เช่น บรรเทาความทุกข์ทรมานจากอาการป่วยเรื้อรังได้ มีประโยชน์ต่อสุขภาพกายอย่างมีนัยสำคัญหากได้รับคำแนะนำอย่างถูกต้องจากแพทย์ มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญหากได้รับคำแนะนำอย่างถูกต้องจากแพทย์ เป็นต้น และด้านความวิตกกังวล เช่น ใช้กัญชาทางการแพทย์จะปลอดภัยเมื่อใช้อย่างถูกต้อง เป็นต้น ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saijanket⁷ ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ด้านทัศนคติต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง mean = 2.95 (SD = 0.37) ข้อที่มีทัศนคติสูงสุด 3 ลำดับแรก คือควรมีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกัญชาให้กับกลุ่มตัวอย่าง mean = 4.33 (SD = 0.89) รองลงมาคือปัจจุบันสื่อโฆษณาเรื่องกัญชายังมีความคลาด

เคลื่อนทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง mean = 3.94 (SD = 0.92) และกัญชาสามารถรักษาโรคได้ดี mean = 3.92 (SD = 0.91) ตามลำดับ จากผลการวิจัยความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องและทำความเข้าใจด้านทัศนคติสำหรับการใช้กัญชาทางการแพทย์และยังเป็นข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขในการให้ความรู้เรื่องกัญชาทางการแพทย์

4. **การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์**

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับคะแนนระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์พบว่า จากการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลเพศ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ อายุ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ ตำแหน่งงาน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ ประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratchadaporn⁸ ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ และทัศนคติที่มีต่อกัญชาทางการแพทย์ของประชาชน ตำบลท่าแร่ อำเภอมือ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อกัญชาทางการแพทย์

4.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน กับคะแนนระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ ของโรงพยาบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์ในการใช้กัญชามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านคุณประโยชน์และโทษของกัญชา เช่น บรรเทาความทุกข์ทรมานจากอาการป่วยเรื้อรังได้ มีประโยชน์ต่อสุขภาพกายอย่างมีนัยสำคัญหากได้รับคำแนะนำอย่างถูกต้องจากแพทย์ มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญหากได้รับคำแนะนำอย่างถูกต้องจากแพทย์ เป็นต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.01) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (r=0.326) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านความวิตกกังวล เช่น ใช้กัญชาทางการแพทย์จะปลอดภัยเมื่อใช้อย่างถูกต้อง เป็นต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.01) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.452) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (r = 0.218) แต่ปัจจัยด้านกฎหมายและการควบคุมกำกับของภาครัฐ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการใช้กัญชาของบุคลากรทางการแพทย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratchadaporn⁸ ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ และทัศนคติที่มีต่อกัญชาทางการแพทย์ของประชาชน ตำบลท่าแร่ อำเภอมือ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษา พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อกัญชา

ทางการแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.388$, $p\text{-value} < 0.001$) ทั้งนี้ควรให้ความรู้กับประชาชนด้านสมุนไพรกัญชาและกัญชาทางการแพทย์ให้มากขึ้นและให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้มีการใช้สมุนไพรกัญชาแบบผิดกฎหมาย

สรุป

ทัศนคติในการใช้กัญชาไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านกฎหมายและการควบคุมกำกับของภาครัฐ แต่ทัศนคติในการใช้กัญชามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านคุณประโยชน์และโทษ

ของกัญชา โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านความวิตกกังวล โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นผู้ให้บริการในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในโรงพยาบาลจังหวัดบุรีรัมย์ทั้ง 23 แห่งที่อำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลในพื้นที่รับผิดชอบ

References

1. Narcotics Control Division Food and Drug Administration. Notification of the Ministry of Public Health Re: Specifying the names of narcotics of category V (No. 2), B.E. (Announced in the Government Gazette on 2019 August 30). [internet]. [cited 2019 October 10] . Available from: <https://mnfda.fda.moph.go.th/narcotic/?p=3984>
2. Narcotics Control Division Food and Drug Administration. Guidelines for obtaining permission to sell narcotics of category V, only marijuana for the treatment of patients (In the case of modern medicine); 2019.
3. Medical Technology Research and Evaluation Institute, Department of Medical Services. Medical marijuana use advice (Revised Edition No. 3/2020). Q-Cumber (Thailand) Co., Ltd.; 2020.
4. Medical Marijuana Publicity Steering Committee Ministry of Health. cannabis clinic.[internet]. [cited 2020 March 10]. Available from: <https://www.medcannabis.go.th/>
5. Abhisit C, et al. Factors associated with opinions of internists and residents in a hospital regarding the uses of cannabis for medical purposes. [Bachelor of Medicine]. Khon Kaen. Khon Kaen University;2019.
6. Schermerhorn, J. R. Management (7th ed). New York: John Wiley & Sons.2000.
7. Saijanket P, Nojan P, Meekay N, Suknarin R. Knowledge and Attitudes about Medical Cannabis among People in Phitsanulok Province. J Thai Trad Alt Med 2020;18:595-603.
8. Ratchadaporn U, Passakorn O, Soontree O. Knowledge and Attitude towards Medicinal Cannabis of People at Tha-Rae Sub-district, Mueang District, Sakonnakhon Province. Public Health Policy & Law Journal 2021;7:70-85.